

TÜRK AKADEMİK ARAŞTIRMALAR DERGİSİ
ULUSLARARASI MULTİDİSİPLİNER KONGRESİ

TURKISH ACADEMIC RESEARCH REVIEW
INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY CONGRESS

المؤتمر الدولي المتعدد التخصصات
المجلة التركية للبحوث الأكاديمية

BİLDİRİLER

OTTO

Türk Akademik Araştırmalar Dergisi Uluslararası Multidisipliner Kongresi

Editörler:

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ŞAHİN

Dr. Öğr. Üyesi Şeref GÖKÜŞ

Birinci Baskı: Aralık 2018

ISBN: 978-605-7579-25-6

Sertifika No: 33205

Sayfa Düzeni: Tavoos

Kapak: MAKGRUP MEDYA PRO. REK. YAY. A.Ş.

COMMITTEES/KURULLAR

Kongre Onursal Başkanları /Honorary President of the Congress
Akdeniz Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Mustafa ÜNAL

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Alim YILDIZ

Düzenleme Kurulu Başkanı/Chairman of the Congress Organizing Committee
Dr. Öğr. Ü. Mehmet ŞAHİN/ Asst. Prof. Dr. Mehmet Sahin

Düzenleme Kurulu/Organizing Committee
Prof. Dr. İhsan ÇAPCIOĞLU (Ankara University)
Doç. Dr. Ömer BOZKURT (Mardin Artuklu University)
Dr. Öğr. Üyesi Şeref GÖKÜŞ (Akdeniz University)
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ŞAHİN (Akdeniz University)
Arş. Gör. Turan BAHŞİ (Akdeniz University)
Arş. Gör. Tunahan ERDOĞAN (Akdeniz University)

Bilim Kurulu/Scientific Committee
Prof. Dr. Mehmet AKKUŞ (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet AKSOY (Akdeniz Üniversitesi)
Prof. Dr. Nurullah ALTAŞ (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Numan ARUÇ (Makedonya Bilim ve Sanatlar Akademisi, Makedonya)
Prof. Dr. Lütviye ASGERZADE (Milli Bilimler Üniversitesi, Azerbaycan)
Prof. Dr. Ahmet AYHAN (Akdeniz Üniversitesi)
Prof. Dr. Sabina BAKŞİÇ (Saraybosna Üniversitesi, Bosna-Hersek)
Prof. Dr. Leyla BLİLİ (Manuba Üniversitesi, Tunus)
Prof. Dr. Mehmet CANBULAT (Akdeniz Üniversitesi)
Prof. Dr. Beykan ÇİZEL (Akdeniz Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet DALKILIÇ (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa ERDOĞAN (Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)
Prof. Dr. Recai DOĞAN (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet Emin AY (Uludağ Üniversitesi)
Prof. Dr. Ivan BALTA (Osijek Üniversitesi, Hırvatistan)
Prof. Dr. Hayri ERTEN (Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Prof. Dr. Şakir GÖZÜTOK (Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)
Prof. Dr. Zülfikar GÜNGÖR (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Said HAŞİMİ (Umman Tarih Cemiyeti Başkanı, Umman)
Prof. Dr. Adnan JAHİC (Tuzla Üniversitesi, Bosna-Hersek)
Prof. Dr. Aleksandar KADIJEVIĆ (University of Belgrade, Sırbistan)
Prof. Dr. Davut KARAYEL (Akdeniz Üniversitesi)
Prof. Dr. Bilal KEMİKLİ (Uludağ Üniversitesi)
Prof. Dr. Ulvi KESER (Girne Amerikan Üniversitesi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti)
Prof. Dr. Osman KOSE (Polis Akademisi)
Prof. Dr. Oliver LEAMAN (Kentucky University, ABD)

Prof. Dr. Ebrahim Moosa (Notre Dame University, ABD)
Prof. Dr. Abdullah MUTAWA (Kral Suud Üniversitesi, Suudi Arabistan)
Prof. Dr. Muhiddin OKUMUŞLAR (Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet ÖGKE (Akdeniz Üniversitesi)
Prof. Dr. Yıldırım ÖZBEK (Akdeniz Üniversitesi)
Prof. Dr. Gülay ÖZBİLİM (Akdeniz Üniversitesi)
Prof. Dr. İbrahim SADAVİ (Tunus Üniversitesi, Tunus)
Prof. Dr. Suheyl SAPAN (Kral Suud Üniversitesi, Suudi Arabistan)
Prof. Dr. Redzep SKRİJELJ (Novi Pazar Devlet Üniversitesi, Sırbistan)
Prof. Dr. Erdal TOPRAKYARAN (Universität Tübingen, Almanya)
Prof. Dr. Ayhan TOPUZ (Akdeniz Üniversitesi)
Prof. Dr. Cemal TOSUN (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Hüseyin YILMAZ (Cumhuriyet Üniversitesi)
Doç. Dr. Zaynabidin ACİMAMATOV (Osh Devlet Üniversitesi, Kırgızistan)
Doç. Dr. Şahin AHMETOĞLU (Kırıkkale Üniversitesi)
Doç. Dr. Rifat ATAY (Akdeniz Üniversitesi)
Doç. Dr. Liliana Elena BOŞCAN (University of Bucharest, Romanya)
Doç. Dr. Bekir DİREKÇİ (Akdeniz Üniversitesi)
Doç. Dr. Nihada Delibegović DŽANIĆ (Tuzla Üniversitesi, Bosna Hersek)
Doç. Dr. Hassen Abdullah GÜNEYMAN (Kral Suud Üniversitesi, Suudi Arabistan)
Doç. Dr. Oksana KOSHULKO (Polotsk State University, Belarus)
Doç. Dr. Memli KRASNİGİ (Institute of Albanology, Kosova)
Doç. Dr. Abdulaziz Süleyman el-MUKBİL (Kassim Üniversitesi, Suudi Arabistan)
Doç. Dr. Nadia YASEEN (Bagdad University, Irak)
Yrd. Doç. Dr. Camelia Elena CĂLIN (Spiru Haret Üniversitesi, Romanya)
Yrd. Doç. Dr. Hamza KARCİC (University of Sarajevo, Bosna-Hersek)
Yrd. Doç. Dr. Ercan Ömirbayev (Ahmet Yesevi Üniversitesi, Kazakistan)
Yrd. Doç. Dr. Qoşqar SELİMLİ (Bakü Devlet Üniversitesi, Azerbaycan)
Yrd. Doç. Dr. Lamiye VAGİFKIZI (Azerbaycan Bilimler Akademisi)
Dr. Öğr. Üyesi Birgül BOZKURT (Mardin Artuklu Üniversitesi)
Dr. Hatem CABBARLI (Azerbaycan Parlamentosu, Azerbaycan)

Kongre Sekreteryası/Congress Secretary

Arş. Gör. Turan BAHŞI (Akdeniz Üniversitesi) – turanbahsi@gmail.com
Arş. Gör. Tunahan ERDOĞAN (Akdeniz Üniversitesi) – tunahanerdogan1234@hotmail.com
Arş. Gör. Ayşe Gül ÖZ (Akdeniz Üniversitesi) - ayseguloz@akdeniz.edu.tr
Arş. Gör. Emine ŞALI (Akdeniz Üniversitesi) – eminesali_52@hotmail.com
Arş. Gör. Yusuf Ziya BAL (Akdeniz Üniversitesi) - yusufziyabal@akdeniz.edu.tr
Arş. Gör. Fatma MADEN (Akdeniz Üniversitesi) – fmaden@akdeniz.edu.tr
Arş. Gör. Nazife GÖKSU (Akdeniz Üniversitesi) – nazifesucu@gmail.com

CONTENTS/İÇİNDEKİLER

Kader İnancının Anadolu Türküleriindeki İzdüşümü: Felek	1
Hemşirelik Eğitiminde Makale Okuma Saati: Öğrenci Görüşleri	11
Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Görüş ve Tutumları: Nevşehir Örneği.....	18
Ortadoğu'nun Değişmeyen Kaderi: Haçlı Kontluklarından Kantonlara	27
İttihat ve Terakki'nin Merkezîyetçi Politikaları	34
Mevlâna Mesnevî'si Bağlamında Şeytan ve Kötülük Problemine Bakış.....	40
Rıza Tevfik'in Din-Felsefe İlişkisine Dair Bazı Görüşleri Üzerine.....	57
Fârâbi ve Cevdet Said'in Demokrasi Yorumları Üzerine Bir Değerlendirme.....	74
İbn Arabî ve Spinoza'nın Varlık Anlayışları Doğrultusunda Bedeni Konumlandırmaları.....	82
Vasiyetnameler Ve Molla Hüsrev'in Vasiyetnamesi Üzerine Bazı Değıniler	102
Emir Çelebi'nin Enmüzcü't-Tıp Adlı Eseri Üzerine.....	134
Ahkam Ayetlerinin Sosyolojik Okuması.....	140
İbrahim Salahov'un "Kolıma Mahkûmları" Eserinde Sürgün Yaşamı.....	149
Bir Yumrulu Bitki Göleveze (Colocasia esculenta L.).....	155
Din İstismarı Bağlamında Fetö-Nifak İlişkisi	162
Yusuf U Züleyha Hikâyeleri ve 15. Yüzyılda Yazılmış Manzum Bir Fütüvvetname'de Yusuf Hikâyesi	168
Elma Yetiştiriciliğinin Sürdürülebilirliği ve Destekleme Politikaları: Antalya İli Elmalı İlçesi Örneği	174
Bir Turizm Destinasyonunun Markalaşmasında Spor Turizminin Önemi.....	181
Günümüz Postmodern Toplumun Gözetle(n)me Pratiklerindeki Değişim	188
Manevî İyi Oluş ve Yaşlılık.....	198
Enneagram ve Tasavvuf Psikolojisi.....	208
Çocuk Acil Biriminde İnvajinasyon/ Intussusepsiyon Olgusu ve Hemşirelik Bakımı: Olgu Sunumu.....	218
Ordu İlinde Fındık Üretiminde Kadınların Rolü	224
İmam Rabbanî'nin Vahdet-i Vücut Eleştirisi.....	232
Türkçe Ve Almandaki "Ağız " ile İlgili Deyimlerin Çağdaş Metafor Analiz Yöntemi ile Çözümlemesi....	247
Tüketicilerin Seyahat Acentaları Web Tabanlı Uygulamalarını Etik Yönden Değerlendirmeleri	254
Zemahşeri'nin Keşşâf İsimli Tefsirinde Kabir Azabıyla İlişkilendirilen Bazı Ayetlerin Yorumu.....	273
1990-2009 Yılları Arasında Kazakistan'da Devlet Terminoloji Komisyonu Tarafından Onaylanmış Edebiyatla İlgili Terimler	280
Kutadgu Bilig'de Erkek ve Kadın Algısı Üzerine Bir Değerlendirme.....	295
Koyunculuk İşletmelerinde Ekonomik Yapı ve Destekleme Politikaları: Tokat İli Niksar İlçesi Örneği	303
Travma, Din ve Psikoloji: Acıyı Bal Eylemek	315

Şam Tarihine Air Bir Bibliyografya Denemesi	323
Seyyid Emîr Osman Haşimi ve Tarikatnâmesi	379
Türkiye Tarım Sigortası Sisteminin Hasar Oranı Analizi	389
Serik (Antalya) İlçesi Örtüaltı Domates Yetiştiriciliğinde Sorun Olan Yabancı Otların Yaygınlık ve Yoğunluklarının Belirlenmesi	404
Plastik Toprak Örtülerinin Yabancı Ot Kontrolü ve Domates Verimine Etkileri.....	411
Kadını Sağlık ve İyilik Haline Yaklaştıran Unsurlar Nelerdir?: Bir Literatür Taraması	417
Adölesan Gebelerde Maternal Bağlanma: Bir Literatür Taraması	423
Dünyada ve Türkiye’de Çocuk İstismarı Hakkında Yasalar, Yönetmelikler, Dernekler ve Kampanyalar	428
Usûlü Fıkıhta Te’vil.....	437
Türkiye Örneğinde Kırsal Kesim Dindarlığının Teolojik Kökleri ve Toplumsal Görünümleri	445
Sa’düddin Teftazânî’de Devlet Başkanlığı Algısı.....	451
Abildabek: Halkın Uusal Kahramanı	470
“Sözcük Türlerinin Öğretimi” Üzerine Sistematik Bir Derleme Çalışması.....	476
Antalya-İstanbul-Kahire Hattında Bir Mevlevî: Âdem Dede ve “Cennette Raks” Romanında İzdüşümleri	502
Rabbâni ve Ribbî Kavramları Ekseninde Kur’an’a Göre Adanmışlık Olgusu	514

TÜRK AKADEMİK ARAŞTIRMALAR DERGİSİ ULUSLARARASI MULTİDİSİPLİNER KONGRESİ
TURKISH ACADEMIC RESEARCH REVIEW INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY CONGRESS

12-14 EKİM 2018 ANTALYA/12-14 OCTOBER 2018 ANTALYA

Hemşirelik Eğitiminde Makale Okuma Saati: Öğrenci Görüşleri

Kamuran Özdil

Öğr. Gör. Dr. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Semra ve Vefa Küçük SYO
kamuranozdil2008@gmail.com

Ayşegül Özcan

Dr. Öğretim Üyesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Semra ve Vefa Küçük SYO
aysegulozcan.77@gmail.com

GİRİŞ

Makale okuma saati ilk kez tıp alanında; 1875 yılında Sir William Osler tarafından Montreal McGill Üniversitesinde kurulan makale kulübünde pahalı olan makalelere ulaşılması ve tartışılması amacıyla başlatılmıştır. Dergi kulüplerinin sadece tıp alanında değil psikiyatri, hemşirelik, eczacılık, doğum ve kadın hastalıkları, pediatri ve geriatik sosyal hizmet alanları gibi diğer alanlarda güçlü bir eğitim aracı olarak kullanıldığı belirtilmektedir (Linzer, 1987: 475).

Tüm sağlık profesyonellerinde olduğu gibi hemşirelik alanında da yapılan bilimsel makale okumaları; hemşirelerin yeni bilgi edinmelerine ve hemşirelik uygulamalarına olumlu etki eden becerileri sürdürmelerine ve güncellemelerine yardımcı bir eğitim aracıdır (Nolf, 1995: 238). Nitekim ülkemizde yapılan bazı çalışmalar; hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin bilimsel kaynakları okumadığını ve meslekî uygulamalarında büyük oranda kendisinin ya da diğer kişilerin deneyiminden faydalanmakta ve bilimsel olmayan yolları kullanmakta olduğunu göstermektedir (Özsoy ve Ardahan, 2006:95; Kelleci vd., 2008:11).

Bu bilgiler doğrultusunda araştırma, hemşirelik bölümü son sınıf öğrencilerinin makale okuma saati konusunda görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Araştırma nitel tipte yapılmıştır.

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırma; 2017-2018 eğitim-öğretim yılı Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Hemşirelik bölümü dördüncü sınıfta öğrenim görmekte olan 15 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Toplanması

Makale okuma saatleri öğretim elemanları danışmanlığında bahar döneminde haftada 1 saat olmak üzere toplam 8 oturumda yapılmıştır. Makale okuma saatleri Halk Sağlığı Hemşireliği dersi kapsamında bahar döneminde yapılmıştır. Öğretim elemanı danışmanlığında makale konuları toplum sağlığı ile örtüşen güncel konular seçilmiştir. Öğrencilere makaleler 1 hafta öncesinden gönderilmiş, toplam 8 oturum makale okuma yapılmıştır. Öğrencilerin görüşleri 8. oturum sonrasında yarı yapılandırılmış görüşme formu ile yazılı olarak toplanmıştır. Verilerin 20-30 dakikada toplanmıştır. Öğrencilerden sözel onam alınmıştır.

Verilerin Analizi

Veriler içerik analizi kullanılarak değerlendirilmiş ve bireylerin ifadeleri verilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, sadece bir üniversite ile sınırlı tutulmuştur. Bu nedenle araştırmadan elde edilen sonuçlar sadece bu örneklem grubundaki bireylere genellenebilir.

BULGULAR

Makale okuma saatlerine ilişkin görüşler 3 tema altında yorumlanmıştır. (Tablo 1)

Tablo 1. Öğrencilerin görüşlerine ilişkin verilerin analizinden elde edilen tema ve alt temalar

Tema	n(%)	Alt Tema
Bireysel kazanımlar	14 (%93.3)	Okuma konusunda güdülenme/alışkanlık
		Sorgulama/eleştirel yaklaşım
		Makale tarama
Toplumsal kazanımlar	11 (%73.3)	Farkındalık sahibi olma
		Toplum sorunlarını bilimsel olarak konuşabilme
Mesleğe ilişkin kazanımlar	13 (%86.6)	Mesleği tanıma
		Otonomi/özüven
		Mesleğe ait güncel sorunları takip etme
		Kanıta dayalı bakım becerisi

1. Bireysel Kazanımlar Teması

Öğrencilerin çoğunluğunun (%93.3) görüşleri bireysel kazanımlar temasında değerlendirilmiştir. Tema altındaki alt temalar ise; “Okuma konusunda güdülenme/alışkanlık”, “Sorgulama/eleştirel yaklaşım”, “Makale tarama” olarak belirlenmiştir. Bu tema altında değerlendirilen ifadelerinden bazıları şöyledir:

Okuma konusunda güdülenme/alışkanlık

“Okudukça okuma konusundaki eksiklerimi ve toplumun okumadan kalınmayacağını fark edip daha fazla okumak için güdülendim”(K4).

“Daha önce hiç kütüphaneye gitmezken daha fazla gitmeye başladım. Üstelik istediğim kitaplara da ücretsiz ulaşabilmek beni daha fazla güdüledi. Daha fazla okumaya başladım. Telefonumu hep sosyal medya için kullanırken artık tartışma günleri öncesi arkadaşlarla makaleler konusunda konuşmaya başladık” (K7).

Sorgulama/eleştirel yaklaşım

“Daha irdeleyici olmaya başladım okuduklarımı direkt kabullenici konumdan çıkarak sorgulayarak okuma başladım”(K7).

“Bilimsel bir makaleyi okurken, dersleri dinlerken hep sorgulamaya başladım. Sunulan bilgiler güncel verileri içeriyor mu? Tarafsız mı? Sonuç ve öneriler hemşirelik mesleğinin işine yarar mı? .....gibi sorulara cevap aramaya çalışıyorum artık” (K6)

Makale tarama

“Daha önceden hiç okumazken, şimdi elimdeki kitaplara tekrar bakıyorum, kütüphaneye sıklıkla gidiyorum, diğer tarama kaynaklarını öğrenene kadar sadece Google akademik üzerinden tarama yapıyordum, hocaların makalelerini bulup okumaya çalışıyorum”(K4).

“Kütüphaneye daha sık gidiyorum. Ansiklopedileri, TÜİK, DSÖ verilerinde yararlanmayı öğrendim”(K3).

2. Toplumsal Kazanımlar Teması

Öğrencilerin bazılarının görüşleri “toplumsal kazanımlar” teması altında toplanmıştır (%73.3). Bu tema altındaki alt temalar ise; “Farkındalık sahibi olma”, “Toplum sorunlarını bilimsel olarak konuşabilme” olmuştur. Bu tema altında değerlendirilen bazı ifadeler şunlardır:

Farkındalık sahibi olma

“Toplumun okumadan kalkınamayacağını düşündükçe hem kendim hem mesleğim hem de toplum için daha fazla okumaya çabalıyorum”(K5).

“Okuma saatleri sonrasında fark ettim ki; okumak hemşirenin toplumsal sorunları fark edip olduğu gibi kabullenmeden irdelemesine katkı sağlamakta ”(K12).

Toplum sorunlarını bilimsel olarak konuşabilme

“Toplum sağlığı sorunlarını konuşurken istatistiki verileri daha çok araştırıyorum ve bakımdaki yanlışlarımı düzeltmeye çalışıyorum”(K1).

“Sahada gördüğümüz sorunlara ait ülke genelinde ya da farklı illerde yapılan çalışma sonuçlarını okuyoruz. Bu gözlemlediğimiz sorunla bilimsel kanıtların örtüştüğünü yani boşa kürek çekmediğimizi gösteriyor. Örneğin: çok fazla yalnız yaşayan yaşlı bireye bakım veriyoruz ve onların depresyon, ilaç kullanımına bağlı sorunları gibi bazı sorunlarının çözümünde sadece ders notları değil artık bilimsel makale sonuçlarından da faydalanma çabasında olduğumuzu düşünüyorum.

3. Mesleğe İlişkin Kazanımlar Teması

Son tema ise “mesleğe ilişkin kazanımlar” (%86.6) olarak saptanmıştır. Alt temalar ise “Mesleği tanıma”, “Otonomi/özgüven”, “Mesleğe ait güncel sorunları takip etme”, “Kanıtla dayalı bakım becerisi” dir.

Mesleği tanıma

“İyi yazılmış bir makaleyi okumak alanındaki yetkin hocayı yazarı tanımamızı sağlıyor ve mesleki olarak bizi de güdüyor”(K7).

“Hemşirelik ile ilgili olan mevzuatı, sorunları ya da farklı konulardaki araştırma sonuçlarını okumak açıkçası daha önce hiç yapmadığım şeylerdi. Artık daha fazla okuyorum hatta geç olduğunu bilsem de mezun olur olmaz mesleki bir derneğe üye olmayı düşünüyorum”(K5)

Otonomi/özgüven

“Makale okumak belirlenen bir halk sağlığı sorununa bilimsel verilerle bakmayı ve kanıtla dayalı çözüm önerilerini tartışmayı sağlar”(K6).

“Mezuniyet sonrasında ilişkin korkularım vardı. Hata yapmaktan çok korkuyordum. Örneğin malpraktis konusu çok dikkatimi çekmişti. Ve sorunun mesleki yetki ve sorumlulukları bilmeye ve uygulamaya ilişkili olduğunu gördüm. Tabi farklı etkenlerde var ama. Bunları bilmek korkumu çok geçirmese de kaygımı kısmen azalttı” (K4)

Mesleğe ait güncel sorunları takip etme

“Bana göre okumanın hemşireliğe katkısı vardır. Profesyonel olabilmek için lisans mezunu olmak yetmeyeceğinden kendimizi okuyarak sürekli geliştirmemiz gerektiğini düşünüyorum”(K5).

“Makale okuma ya da başka bilimsel yayınları okumanın çok büyük katkıları var. Alandaki sorunların irdelenmesi için, toplumsal sorunlar konusunda bilgi sahibi olunması için, hemşirelerin kabullenici konumundan çıkıp mesleğini savunması için katkı sağlayacağına düşünüyorum (K10).

Kanıtla dayalı bakım becerisi

“Farkındalığı yüksek bir hemşire olabileceğiz, bilinen yanlışları düzeltebileceğimizi ve kanıtla dayalı bir bakım vereceğimizi düşünüyorum”(K11).

“Hep yoğun servislerde çalışmak zor hastalara bakı vermek istemişimdir. Ancak buna mevcut bilgilerimin yeteceğini düşünürken şimdi farklı yaklaşıyorum. Yani yeni bir vaka teslim aldığımda ona uygulayacağımı yeni bakım yöntemleri varsa bunları araştırıp okuyabileceğimi bilmek çok önemli.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada hemşirelik bölümü son sınıf öğrencileri ile birlikte toplam sekiz oturum süren bir makale okuma saati programı yapılmıştır. Çalışma sonunda öğrencilerin tamamına yakının (%93.3) görüşlerinin bireysel kazanımları teması altında toplandığı görülmüştür.

Hemşirelerin, araştırma sonuçları ve bilimsel dergilerini okumaya, uygulamalarını ve kendini geliştirmeye karşı koymakta isteksiz olabileceği bu engelin aşılmasında bilimsel makale okuma amaçlı oluşturulan dergi kulüplerinin etkili olabileceği belirtilmektedir (O'nan, 2011:160). Bu çalışma yapılan okuma saatleri sonunda öğrencilerin okuma konusunda güdülendiklerini belirttikleri görülmektedir. Örneğin bir öğrencinin: *"Daha önce hiç kütüphaneye gitmezken daha fazla gitmeye başladım. Üstelik istediğim kitaplara da ücretsiz ulaşabilmek beni daha fazla güdüledi. Daha fazla okumaya başladım. Telefonumu hep sosyal medya için kullanırken artık tartışma günleri öncesi arkadaşlarla makaleler konusunda konuşmaya başladık"* (K7). İfadesi bu durum için önemli bir açıklama olduğu düşünülmektedir.

Ülkemizde yapılan bazı çalışmalarda hemşirelik öğrencilerinin kütüphaneye gitmekten zevk aldıkları, ancak nadiren kullandıkları belirtilmektedir (Doğan-Yılmaz, 2010; Maden, 2011:447). Çalışmamız da okuma saatleri sonunda elde eden kazanımlar arasında makale tarama becerisi kapsamında kütüphane kullanımına ilişkin ifadelerin olduğu görülmektedir. Örneğin bir öğrenci makale okuma çalışmasından kazandığı beceriyi şöyle ifade etmektedir: *"Daha önceden hiç okumazken, şimdi elimdeki kitaplara tekrar bakıyorum, kütüphaneye sıklıkla gidiyorum, diğer tarama kaynaklarını öğrenene kadar sadece Google akademik üzerinden tarama yapıyordum, hocaların makalelerini bulup okumaya çalışıyorum"*(K4). Planlı ve sürekli yapılan makale okuma saatleri hemşirelik öğrencileri için kütüphane kullanımına teşvik etmekle beraber literatür tarama becerisi konusunda da pekiştirici olduğu görülmektedir.

Hemşirelik eğitiminde eleştirel düşünme becerisinin geliştirilmesi oldukça önemli bir hedefdir. Bu hedefin gerçekleştirilmesinde öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanması öncelikli girişimlerden biri olmalıdır. Nitekim literatürde hemşirelik öğrencilerinde okuma alışkanlığının eleştirel düşünme eğilimlerini etkilediği belirtilmektedir (Çelik vd., 2015: 83; İskender ve Karadağ, 2015: 10). Bu çalışmada da; öğrencilerin okuma saati sonunda belirtmiş oldukları bireysel kazanımlar arasında; sorgulama ve eleştirel yaklaşım becerilerinin geliştiğini ifade etmiştir. Örneğin bir öğrenci bu durumu: *"Bilimsel bir makaleyi okurken, dersleri dinlerken hep sorgulamaya başladım. Sunulan bilgiler güncel verileri içeriyor mu? Tarafsız mı? Sonuç ve öneriler hemşirelik mesleğinin işine yarar mı? .....gibi sorulara cevap aramaya çalışıyorum artık"* (K6) ifadesiyle açıklamaktadır.

Hemşirelik öğrencilerinde eleştirel düşünme becerisi gelişmesinin farklı kazanımlar için temel oluşturacağı düşünülmektedir. Seymour ve arkadaşları hemşirelikte araştırma-uygulama açığının kapatılmasında; eleştirel ve yaratıcı düşünmenin ön koşul olduğunu belirtmektedir (Seymour et al., 2003: 288). Farklı çalışmalarda da eleştirel düşünme eğilimi ve araştırma kullanımı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki oldu-

ğunu gösteren çalışmalar yer almaktadır (Profetto et al., 2003: 322; Kim et al., 2018: 21). Benzer şekilde çalışmamızda da öğrenci görüşlerinin mesleki kazanımlar teması kapsamında kanıta dayalı bakım becerisi teması ile bu durumu açıkladığı saptanmıştır. Bir öğrenci bu durumu şu ifadesiyle açıklamaktadır: “*Hep yoğun servislerde çalışmak zor hastalara bakı vermek istemişimdir. Ancak buna mevcut bilgilerimin yeteceğini düşünürken şimdi farklı yaklaşıyorum. Yani yeni bir vakayı teslim aldığımda ona uygulayacağımı yeni bakım yöntemleri varsa bunları araştırıp okuyabileceğimi bilmek çok önemli*” (K10). Hastanede temelli bir çalışmada; hemşirelik dergi kulübü ile yapılan makale okuma saatleri sonunda bu girişimin mesleki pratiği geliştirme, eleştirel düşünme, araştırma sonuçlarını bakımda kullanma ve bakım kalitesini iyileştirmek için eğlenceliği bir yöntem olabileceği belirtilmiştir (Pierre, 2005:392). Diğer çalışmalarda elde edilen nicel kanıtlar ve bu çalışmada saptanan nitel veriler doğrultusunda hemşirelik eğitimleri süresince eleştirel düşünme becerisi kazanımının mesleği uygulama sırasında da kanıta dayalı bakımı sürdürmede önemli bir kazanım olduğu düşünülmektedir.

Kanada’da yoğun bakım hemşirelerinin katıldığı makale okuma saatleri çalışması sonunda; bilimsel makale okumanın hemşireleri eleştirel düşünme becerileri geliştirdiği ve kanıta dayalı bakım verme konusunda güdülediği belirtilirken bu uygulamanın hemşirelik eğitiminden başlayarak yapılmasının daha yararlı olacağı vurgulanmaktadır (Nesbitt, 2012: 896). Bu çalışma da benzer şekilde öğrencilerin eleştirel düşünme becerisi ve kanıta dayalı bakım uygulaması konusunda ki kazanımları saptanmıştır. Bu kazanımların yanı sıra öğrencilerde; mesleği tanıma, otonomi/özgüven, mesleğe ait güncel sorunları takip etme, farkındalık sahibi olma, toplum sorunlarını bilimsel olarak konuşabilme gibi diğer kazanımları ifade ettikleri saptanmıştır.

Sonuç olarak; makale okuma saatlerinin öğrencilere farklı konularda kazanımlar sağladığı saptanmış ve hemşirelik eğitiminde kullanılması gereken bir uygulama olduğu düşünülmektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda; akademisyen hemşirelerin bilimsel makale okuma ve ilişkili konularda farklı çalışmalar yapması, okuma kazanımının geliştirilmesi için hemşirelik eğitimin programlarında bu konuya öncelikli yer verilmesi ve teorik ve pratik içeriğin belirlenmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

1. Çelik, S. vd. (2015). “Hemşirelik Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Eğilimleri ve Etkileyen Faktörler” .Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi. 2(1): 74-85. Doi: 10.17681/hsp.27211.
2. Doğan-Yılmaz, E. (2010). Hemşirelik öğrencilerinde eleştirel düşünme düzeyleri ve kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutumları. Hemşirelik Programı Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
3. İskender, M.D. ve Karadağ, A. (2015). “Hemşirelik Son Sınıf Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Düzeylerinin Belirlenmesi”. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi.8(1):3-11. URL: <http://www.deuhyoedergi.org/index.php/DEUHYOED/article/view/141/324>.
4. Kelleci, M. vd. (2008). “Bir Üniversite Hastanesinde Çalışan Hemşirelerin Araştırma Yapma ve Araştırma Sonuçlarını Bakımda Kullanma ile İlgili Görüşlerinin İncelenmesi”. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi. 10(2): 3-16.

5. Kim, S.S. et al. (2018). "Korean Nursing Students' Acquisition of Evidence-Based Practice and Critical Thinking Skills". *J Nurs Educ.* 57(1):21-27. Doi: <https://doi.org/10.3928/01484834-20180102-05>.
6. Linzer, M. (1987). "The Journal Club And Medical Education: Over One Hundred Years of Unrecorded History". *Postgrad Med J.* 63:475-478.
7. Maden, S. (2011). "Hemşire Adaylarının Okuma Alışkanlıklarının Çeşitli Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi". *EKEV Akademi Dergisi.* 47 (15): 443-460.
8. Nesbitt, J. (2013). "Journal Clubs: A Two-Site Case Study Of Nurses' Continuing Professional Development". *Nurse Education Today.* 33(8): 896-900. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2012.08.011>.
9. Nolf, B. (1995). Journal club: a tool for continuing education. *The Journal of Continuing Education in Nursing.* 26(5): 238-239. Doi: <https://doi.org/10.3928/0022-0124-19950901-12>.
10. O'nan, C. L. (2011). "The Effect Of A Journal Club On Perceived Barriers To The Utilization Of Nursing Research İn A Practice Setting". *Journal for Nurses in Professional Development.* 27(4), 160-164. Doi: 10.1097/NND.0b013e31822365f6.
11. Özsoy, S. ve Ardahan, M. (2006). "Hemşirelerin Uygulamalarında Kullandıkları Bilgi Kaynaklarının İncelenmesi". *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi.* 22(2): 89-101.
12. Pierre, J. S. (2005). "Changing Nursing Practice Through A Nursing Journal Club". *MEDSURG nursing,* 14(6): 390-392. URL: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.457.2782&rep=rep1&type=pdf>.
13. Profetto-McGrath, J. et al. (2003). "A Study Of Critical Thinking And Research Utilization Among Nurses". *West J Nurs Res.* 25(3): 322-337. Doi:10.1177/0193945902250421.
14. Seymour, B. et al. (2003). "Valuing Both Critical And Creative Thinking İn Clinical Practice: Narrowing The Research-Practice Gap?". *Journal of Advanced Nursing.* 42(3): 288-296. Doi: <https://doi.org/10.1046/j.1365-2648.2003.02618.x>.